

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERȚIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Gătră cetitori.

Apropiindu-se 1 Iulie v. deschidem nou abonament la «Bunul Econom».

La data aceasta împlinind o jumătate de an dela întemeierea acestei foi, rugăm stăruitor pe onorații noștri abonați cari au plătit foaia numai pe întâia jumătate a anului, sau la cerere li-s'a trimis chiar fără a o plăti, *să binevoiască a-și renouă abonamentul*, ear' restanțierii a-și plăti restanța.

Prețul de abonament la foaia noastră e cât se poate de neînsemnat față cu prețurile îndoite și întreit mai mari a foilor economice de felul celei a noastre, foi cari reclamă cheltueli mari.

Pentru-ca să poată fi abonat și de economii cei mai săraci, dar' știutori de carte, «Bunul Econom» se dă

*pe un an întreg cu 4 cor. (2 fl.)
pe o jum. an cu 2 cor. (1 fl.)*

Drept aceea și rugăm acum pe abonații noștri, să aibă bunătate a stăruii în cercurile cărturarilor cunoscuți, *să aboneze mai mulți „Bunul Econom“*, ca prin numărul urcat de abonamente să ajungem a ne asigura susținerea foii, să atingem coperirea cheltuelilor ce am luat asupra noastră prin scoaterea ei, coperire ce azi încă nu am ajuns'o.

Dorul nostru este să îmbunătățim foaia, s'o ridicăm din ce în ce a fi mai folositoare economilor noștri, rămași cam înapoi față de alte națiuni. Dacă de jumătatea anului am primi din fiecare comună în care merge »Bunul Econom«, macar unu-doi abonați noi, am fi mulțumiți și foaia ar lua *un nou avânt*, ce s'ar simți numai decât!

Vestim și aceea, că fiind dricul lucrului de câmp și țeranului fiindu-i în aceste vremuri tot banul scump, — ne-am hotărât, ca la cărturari rîvnici și de treabă, cari ar dori să o aboneze de nou, le dăm foaia și pe așteptare până de pildă după secere ori mai în toamnă, când ajung la parale.

La numărul de față alăturăm mandate postale (Posta-Utalvány) pentru trimis banii. Cei-ce au plătit pe anul întreg, și deci n'au lipsă de mandatul primit, vor binevoi a-l da altui cărturar ce ar dori de nou a ne abona foaia.

Editura foii

„BUNUL ECONOM“

Insoțiri de înmormântare.

Ni-s'au cerut din mai multe părți deslușiri despre cum se întemeiază, cum se conduc, cum se chivernisesc și cu ce greutate se luptă Insoțirile (reuniunile) de înmormântare? Vom da deslușirile prin foaie, căci nu strică să le cunoască cât mai mulți.

Din întrebările ce ni-s'au pus vedem mai presus de toate un lucru: aproape toți se gândesc numai la «greutățile», la «necazurile», ce pot să le facă atari insoțiri dacă le înființează. Au auzit că-s bune șa și șa, dar' au răcori de «greutăți». Dacă tot la acestea ne vom gândi când e vorba să pornim ceva lucruri bune, apoi puține vom mai face. Se mai schimbăm obicnuita sticlă închisă a ochelarilor noștri cu una mai trandafirică, ca să vedem toate lucrurile și lucrările în culoare mai voioasă, mai atrăgătoare, și să ne punem mai cu inimă pe mișcarea lor.

Insoțirile de înmormântare nu-s insoțiri de cari să ne speriem gândind la ele, ci să ne căim că nu le-am cunoscut destul de bine demult-demult în fiecare sat, ca să le avem deja peste tot locul! Căci multe din încordările ce le găsim prin comune, de pildă între preoți și poporeni, apoi între omul cutare și cutari rude ori binevoitori ai sei, nu le-am găsi de era demult și o reuniune de înmormântare în sat. Într'adevăr nu-s putine casurile, când ceretând de unde a purces supărarea între preot și cutare poporean al seu, sau între om și cutare binevoitor de mai nainte al seu, afli ca isvor următoarele: I-a murit omului cineva în familie. A chemat pe preot, i-a rămas dator cu plata pentru slujba sa, ear' neavând cu ce-și coperi celelalte lipsuri în jurul înmormântării, a cerut împrumut dela cutare rudă ori binevoitor al casei și a căpătat; pe urmă starea omului a mers mai rău ca mai bine și nu a putut plăti la termen nici preotului, nici bine-

voitorului ce l-a ajutat la nevoie, și, de așa fiind firea cea stricată omenească, a început a se înstrăina de creditorii sei, a se necăji pe ei că de ce trebuie să se gândească el cum să le plătească, ear' de cumva aceia și-au mai și perdut răbdarea și i-au cerut ori l-au chiar amenințat de nu le va plăti, apoi dușmănia e gata, vrajba și răul e aci! Și doar' nu-i nici unul vinovat de nimic, decât de vină e sicreata de săracie.

Sunt apoi casuri când o moarte în casă, e așa zicând pornirea spre deplină ruină a casei. A murit tatăl, capul familiei. Până a fost bolnav, poate chiar în vremea scumpă a lucrului, a opăcit pe cei din jur dela lucru, a făcut cheltueli pe leacuri, pe doctor; acum vine îngropăciunea, alt rînd, nu mic, de cheltueli. Și se îndatorează cei rămași, la măsar pentru sicriu, la boltă pentru pânzături, la cutare pentru bucate de pus pomană, la cutare pentru beutură la pomană, la preot pentru înmormântare, plătindu-le *toate*, și la boltă și la măsar și la crășmar, cu mult mai scump, fiindcă-s pe credință luate, și lacrimile lor de durere pentru pierderea părintelui, sunt și prin asta făcute mai amare, mai arzătoare, mai multe, și poate peste ani de zile de se mai descurcă, ori apoi dau din rău în mai rău, ba mai ajung și dușmani cu toți.

De toate acestea oamenii sunt cu desevîrșire feriți acolo unde se află insoțiri de înmormântare. Acolo, dacă însoțirea e făcută ca a noastră în Orăștie, rămașița după mort capătă 45 fl. cel puțin, dar' și până la 120 fl. (240 cor.). Și care om din popor nu-și poate din acesti bani coperi *toate* cheltuelile aduse lui de dureroasa întâmplare? Ear' avînd el de unde își coperi aceste cheltueli, și durerea lui este par'că mai alinată, căci scapă cel puțin de gândul ce altfel trebuia să aibă, că de-aci încolo va trebui să muncească poate ani de zile până să plătească cât a cheltuit acum deodată.

Acestea sunt foloasele de-adreptul

pentru cei pe cari îi atinge cazul de moarte.

Dar' de aceste reuniuni pot fi încopciate și alte treburi bune, cari se aducă bine și ușurare obștei într'o privință ori alta. În legătură cu ea, și fără nici o îngreunare a membrilor, se poate pune temeiul la fonduri cu scop bun, de pildă pentru înfrumusețarea bisericii, pentru cumpărarea de cărți școlarilor săraci ori cu altă menire, precum sunt trebuințele mai arzătoare ale locului.

Cum se întemeiază aceste însoțiri, cari sunt de folos... „azi fie, mâne mie“... cum se încep și cum se chivernisesc, vom arăta cu de-amănuntul, spunând cum s'a întemeiat a noastră în Orăștie, ce greutăți a întâmpinat și cum le-a înlăturat, și la ce a ajuns astăzi, când tot poporul este toarte, dar' foarte mulțumit de ea și de foloasele ei.

Roadă câmpurilor.

Din darul lui D-zeu, pe aici starea vegetațiunii, a sămănăturilor și fânajelor, este din cele mai mulțumitoare. Economii se laudă cu ele și nădăduesc de ajuns dacă numai vre-o nenorocire, vre-o grindină, nu le va face stricăciuni. Fân îndeosebi fac oamenii mult ăstan,

În țară asemenea peste tot luat, nădejile sunt bune. Ici-colo a stricat timpul rece ori grindinile.

În străinătate lucrul stă în privința asta pânăcum așa:

În Franța timpul frumos din urmă a reparat intrucâtva pagubele pricinuite astă-iarnă recoltelor. Cu toate acestea sfârșiturile recoltei vor lăsa de dorit.

În Algeria și Tunis, secerișul e în toiul lui și atât orzul cât și ovėsul sunt în condițiuni excelente.

În Germania, seacăra lasă de dorit, grăul este mai bun.

În Anglia, Belgia, Olanda și Elveția recolta este mijlocie.

În Spania și Portugalia ploile căzute la timp asigură o recoltă bună.

În Italia recoltele favorabile.

În Rusia este o stare din cele mai neplăcute. Seceta în părțile de Sud face neliniște, mai cu seamă în privința orzului și sămănăturilor de in, precum și pentru grăul. Dacă va fi o ploaie mai bună, lucrurile se pot repara.

În România recolta promise mult. Îndeosebi rapița e splendidă. Dacă timpul va urma a fi bun până la ridicarea ei, cantitatea de rapiță română va fi aproape de 300.000 tone, ceea-ce face atât cât cel puțin de două ori trebuințele Europei întregi pentru un an întreg! Numai pentru rapiță vor intra 60—70 milioane lei în aur.

Turcia și Bulgaria au recolta în condițiuni bune.

În Statele-Unite, căldurile tropicale pricinuesc pagube, cari nu s'au prețuit încă.

În Republica Argentina se face culesul cucuruzului, care lasă de dorit. Grăul este exportat în mod regulat, cu deosebire expedițiile pentru Europa atinseseră 80.000 tone pe săptămână, acum ele au scăzut la 25.000.

AGRICULTURA

Seceratul.

Pentru secerat sunt neapărat trebuincioase anumite pregătiri, dacă e ca să se poată săvârși la timp și fără întârziere. În acest scop trebuie stăruit, ca celelalte lucrări economice, s. p. cositul, săpatul, ș. a. să nu fie o pedecă pentru secerat și cărat, știut fiind că el cere conlucrarea tuturor căsenilor,

ba și lucrători străini; deoare-ce întârzierea cu seceratul și căratul bucatelor poate pricinui pierderi mari, fie prin scuturarea grăunțelor, fie prin rămânerea îndelungată a bucatelor în clăi sau aducerea lor pe timp ploios. Seceratul trebuie început la timpul cel mai potrivit și isprăvit cât mai îngrabă. Asemenea și căratul.

Uneltele de secerat au să fie de timpuriu cumpărate și puse în stare bună; nu mai puțin trebuie dată îngrijirea de lipsă șurii și peste tot localelor unde se adăpostesc bucatele până la împlătit. Nu e mic numărul acelor plugari prevăzători, cari își arvunesc cu mult înainte secerători, și pregătesc legăturile, sau le cumpără gata, ca nici cu acest lucru migălos să nu se peardă timpul, și astfel seceratul să se poată face îngrabă și fără întreruperi.

Nu e lucru ușor nici a alege timpul cel mai potrivit în ce privește gradul de coacere al bucatelor, mai cu seamă al acelor în parte bătute de grindină, al mestecăturilor sau îndoiturilor (grău cu seacăra) ș. a.

Ținând samă de aceea, că pentru ce vom folosi sămânțele holdei cutare ce secerăm, pentru mâncat ori sămănat, apoi trebuie să știm, că pentru sămănat sunt mai bune sămânțele coapte cu desăvârșire; pentru hrană însă și pentru vânzare sunt mai potrivite grăunțele holdelor secerate în pârghă în coacere. Boabele acestora rămân pline și frumoase la față, dau o făină albă și

FOIȚĂ

SINGURĂTATE

(Lamartine).

Adeseori pe munte 'n zarea plutitoare
Privesc cu duioșie, sfințitul cel de soare
Și gânditor la umbra unui stejar bătrân
M'așez — și peste plaiuri cu ochii sunt stăpân.
Ce sfânt tablou acela, ce-mi zace la picioare!
Ce schimbăcioase umbre, plutesc în depărtare!

Aici murmură riul cu unde argintie
Și șerpuind se perde în neagra vecnicie;
Colo e lacul, doarme, și 'n unda lui întinsă
Luceafărul de seara, își scaldă fața-aprinsă;
Peste pădurea deasă, și piscuri cu ninsoare
Străluce înc'odată, apusul cel de soare.

În haină mohorită, a umbrelor Crăiasă
Cu carul ei de aburi din altă lume iasă.
Pe orizont când sue, lumina 'ncet dispăre,
Atunci vibrează 'n aer, și pierе 'n depărtare
Un glas solemn de clopot, un imn religios,
Al zilei ultim sgomot. Ce sfânt concert pios.

L'aceste dulci tablouri, al meu suflet zdrobit
Nu simte nici un farmec, ci stă înmărmurit
Eu vîd pămînt și toate din lumea trecătoare
Ca niște umbre slabe și vecinic călătoare,
Blînd soarele și dulce, merit pentru cei vii.
Nu încălzește morții, din gropile pustii.

Din deal în deal, privirea zădarnic mi-o mai port.
Întreg pămîntu-'mi pare pustiu, deșert și mort,
Și cum plutesc cu ochii pe 'ntinderea pustie
Imi zic cu voce tristă: „Tu inimă pustie
Ce mai aștepti norocul, el a sburat de tine,
S'a dus în altă lume de unde nu mi vine!»

Ce grije am eu dară, de-aceste plaiuri verzi?
Ce-mi este mie riul, palate și livezi?
Zădarnice obiecte, cu farmec părăsit
Voi stânci, păduri umbroase și codrul înverzitul
O singură ființă lipsește dintre voi
Și e pustiu pămîntul și toate ce-avem noi.

MARIA CIOBAN

de aceea sunt căutate de neguțători. De altfel bucatele se mai coc și întinse ca snopi și în clăi. Cele-ce se scutură ușor se seceră mai de timpuriu, lăsându-se snopii mai multe zile întinși pe pământ, sau în cruci ori clăi. Fiind timpul bun, și având mult de secerat, de obicei această lucrare se începe mai de timpuriu, și mai cu samă când lucrătorii nu ne prea îmbulzesc. Cu chipul acesta se poate secera la timp partea cea mai mare a bucatelor.

Ca unelte de secerat se întrebuintează: secerea simplă, *coasa*, mașina de secerat apoi mașina de secerat și legat totodată.

Cu mașina se seceră de obicei pe moșiile întinse. Noi Românii, am rămas aproape numai la vechea, simplă și puțin spornică secere, care cere timp îndelungat și lucru anevoios și costisitor.

Mult mai spornic și ieftin este *seceratul cu coasa împedecată*, lucrare ce se săvârșește în multe țeri, ear' la noi, cu deosebire, în Bănat. Coasei de rënd i-se adaugă o mică greblă cu 2—3 colți lungi de câte 20—30 cm. Acești colți au să prindă paietele cosite și se nu le îngăduie a se încurca.

Cu coasa astfel împedecată un om poate cosi pe zi loc de 4 ferdele ($\frac{1}{2}$ juger) și încă și mai mult, ear' în același timp cu secerea abia poate secera vr'o 2 clăi de câte 30 snopi. Adunatul și legatul după 3 cosași îl poate face un om mare, ear' adunatul snopilor și clăi-

tul de asemenea un lucrător, căruia îi mai rămâne timp și pentru greblatul spicelor. Deci 3 cosași, un legător și un clăitor pot aduna într'o zi holda de pe un loc de 12 ferdele de sămănătură, adecă de pe un juger și jumătate.

Adevărat, că cu chipul acesta nu se poate pune spic la spic întocmai ca cu secerea; împregiurarea aceasta însă nu trebuie să rețină pe plugari dela întrebuintarea coasei, pentru-că astăzi mașinile de îmlătit scot grăunțele din spice, ori-cum ar sta ele în snopi.

S'a schimbat cu desăvîrșire modul de îmlătit, este timpul, credem, să se schimbe și modul de secerat, înlocuindu-se cu altul mai spornic, mai ieftin și totuși destul de bun. Deocamdată coșitul, de care am vorbit, ar fi neasămănat mai folositor decât seceratul.

Deci *coasa cu greblă ar trebui introdusă și în părțile noastre, pentru-că cu ea se cruță multă osteneală, mult timp și sume însemnate de bani.*

Să zicem acum câteva cuvinte și despre legatul și uscatul bucatelor. Snopii se leagă cu legături din paietele secerate pe loc, cu paiete de seceră și de grâu, apoi cu legături de papură, nuiele de răchită, coaje de teiu, ș. a. Aceste legături se gătesc în zile ploioase, mai bine în timpul iernii, și înainte de întrebuintare se udă, ca să devină vâjoase și să se nu se rupă.

Snopii nu trebuie făcuți nici prea mari, nici prea mici; un snop de 7—10 klgr. e potrivit.

La mijloc.

— Minte slabă. —

Toată săptămâna era pace. Ion, fratele mai mare, sta ziua și noaptea la dîrstă; Andrei lucra la fabrică. Neves ele chiar nu se întâlneau, căci Ion, temător de fire, o ținea mereu lângă dînsul.

Și în vremea asta, bătrânul avea și el odichnă, și putea să se dee în toată voia la micile lui vițuri. Ziua colinda pe ici pe colo, cu pipa nelipsită din gură, cu ochii dusi pe câmp, sau ghemuit pe o bârnă în fața șurii, vecinic tăcut și par'că nu s'ar fi gândit la nimic. Ear' seara, se întorcea dela jupân Stotz cam pe două cărări și-și căuta bijbăind prin întunec, culcușul din șură.

Casele, două părechi în aceeași curte, le lăsase pe seama copiilor. Lui, ce-i mai trebuiau odăi cu lavițe și cămări? De când murise »săraca bătrâna lui«, cine era să mai grijească de casă? Se mulțamea cu culcușul din șură și ce-i dau de-ale mîncării nurorile. Pentru acelea câteva zile ce-i mai erau și

lui scrise acolo, de ce să nu-i lase și pe cei mai tineri să trăească la largul lor?

Nu-i vorba, pentru rachiașul lui Stotz își mai păstrase el ceva părăluțe legate într'un ciorap ascuns... Altceva nu-i trebuia.

Așa era toată săptămâna. Dumineca însă era altfel.

Des-de-dimineată, îmbrăcați în hainele de sărbătoare, cei doi frați, după-ce se întorceau dela biserică, rămăneau amândoi în curte, fiecare în pragul casei lui. Se priveau câtva timp așa pe furis, apoi cearta începea.

Nu începuse de cât din vara aceea. Până atunci fiecare era mulțamit cu împărțea ce le făcuse bătrânul și nici nu se gândiseră să-și despartă curțile. Dar' în fața caselor, drept la mijloc, pe marginea gârlei care curgea liberă, era dărîmătura unei alte case vechi, moștenite dela părinți în fii, de când nu se mai ținea minte. Fără nici un preț, câtă vreme nimeni n'avea trebuință de dînsa, bătrânul nici n'o luase în seamă la împărțea.

De câtva timp însă, satul începea să devină un loc de vilegiatură tot mai mult

Dacă seceratul s'a făcut, când bucatele au fost deplin cōapte și fără burueni și iarbă, ajunge pentru a se usca, dacă se leagă snopi și se pun jumătăți sau clăi; dacă însă holdele au fost secerate de timpuriu, sau au fost de tot buruenoase și ierboase, sau când în urma unor ploii mari clăile ar fi ude până în fund, ele se lasă în mănunchi sau porloage, ca să se uște în grabă.

Fiind timpul seceratului de tot schimbăcios, bucatele secerate trebuie puse din capul locului în grămezi și acoperite, pentru-că cu chipul acesta ele sunt mai bine scutite și se vor usca mai sigur. Când pe timpul seceratului se întemplă ploii mari și multe, să ivesc greutăți ca și la uscatul fînului. Mănunchii și snopii se întind și întorc, acești din urmă se și desleagă ca să se nu se încingă și să crească, și apoi se așează în clăi.

Cărate și așezate acasă în stare jilavă, atât grăunțele cât și paietele se pot strica mai rău, ca dacă ar fi lăsate în câmp, se pot astfel incinge ca să se nu mai fie de nici o treabă.

ROMUL SIMU

După comasare.

(Urmare).

VI. Casa, curtea și grădina.

Prea puțină grije are țeranul nostru de casa, curtea și grădina sa.

Case scunde, cu puține încăperi, umede și nesănătoase, făcute de bârne,

căutat vara de orașeni. Și atunci fratelui celui mai mare îi veni în minte să prefacă dărîmătura într'o căsuță care s'o închirieze la oaspeții verii, să-i aducă ceva parale. Fratelui celui mai mic nu-i venise gândul ăsta; în schimb însă se credea acum nedreptățit, furat, și cerea o împărțea dreaptă.

Era în stare, zicea, să se împotrivesc cu puterea, să deie foc la tot din clipa în care Ion s'ar fi apucat să repare dărîmătura, care era și a lui.

Și bătrânul stătea între dînsii și vedea cum cearta se invenina din Duminecă în Duminecă, și nici unul din cei doi frați nu lăsa nimic, și nici unul nu venea măcar cu un mijloc de împăcaciune.

— De, eu ce să vă fac, dragii mei? învoiți-vă și voi cum iți ști; eu v'o dau la amândoi.

— Ba eu m'apuc și ridic casa, — zicea cel mai mare; a cui o fi vom vedea pe urmă, după ce-om rămănea amândoi.

— Ba asta să n'o faci, că nu-i a ta casa; tata ne-a dat împărțea dreaptă.

— Atunci ne-om judeca.

sau bătute de pământ, așezate de-a-valma fără pic de simetrie; în curți puțin murdare șoproane desfundate și șuri puțin încăpătoare, aproape toate acoperite cu paie, stuh, ori șindilă; cam așa ni-se înfățișează în mare parte locuințele și clădirile economice ale plugarilor noștri. În grădinile lor mai găsim și astăzi în loc de legumi ierburi sălbatice, urzici, cucute s. a.; în loc de pomet, ici-colea câțiva pruni piperniciți, crescuți la voe și întemplantare.

Mai bine merg în privința asta țăranii noștri dela munte, și deosebit bine cei-ce locuiesc în apropierea sau chiar în așa numitele comune săsești.

Nu vrem să îndemnăm pe nimeni, cu atât mai puțin pe țăranul plugar, a face lux cu locuințele și clădirile sale economice; căci amortisarea capitalului îmbrăcat în ele, cheltuelile de întreținere, premiile de asigurare în contra focului s. a., toate acestea cad în sarcina venitului, ce-l aduce moșia dela câmp. Vom zice însă: casele să le clădim după cerințele igienice și potrivit frumoase; șoproanele și șurile destul de încăpătoare pentru adăpostirea lemnului de foc și a uneltelor agricole, pentru grajdurile de vite și păstrarea recoltelor; toate pe cât se poate de material solid și acoperite cu țiglă.

Curtea trebuie planisată, așternută cu un strat bun de prund și provăzută

— Ne-om judeca dacă vrei.

Notarul, chemat la fața locului, declară că pe calea legii nu e nimic de făcut. Avera era încă a bătrânului, câtă vreme nu era la mijloc decât o înțelegere cu vorba. Bătrânul singur putea să facă ce vrea, fie cu casele, fie cu curtea și tot ce era într'însa. Împărțea avea să urmeze numai după moartea lui, sau dacă bătrânul voia s'o facă în viață, cu scrisori în regulă.

— Ei, taică, ce zici?

— Ce zici taică?

— Să încep de mâne?

— Mă scurtezi pe mine?

Și bătrânul sta între amândoi, lăcrămând și negăsind în mintea lui, neobicinuită cu astfel de probleme, nici o deslegare.

— De, dragii mei, faceți cum știți...

— Așa; va să zică nu mă lași?

— Ba te las, taică....

— Așa; de mine nu-ți pasă?

— Ba-mi pasă, cum să nu-mi pese?

— Bine!

— Bine!

Și amândoi frații îi întoarseră spatele, încruntați.

În seara aceea bătrânul bătù inzadar

la loc potrivit cu un șanțuleț pentru scurgerea apei de ploaie, ca așa apoi să o putem ținea pururea curată.

Pământul din grădină să-l îmbunătățim pe cât numai se poate. Căci, vorba ceea: 100 stângini pătr. loc de grădină face cât 1000 st. patr. loc de câmp în aceleași cheltueli de gunoiu și brațe de muncă. Dacă grădina e prea apătoasă, prisosul de apă să-l scurgem prin canale de desfundare, acoperite sau deschise, sau prin săpare de puțuri până la stratul de nêsip; dacă dimpotrivă e prea petroasă, să desfundăm prundul, să cernem petrișul și să-l așternem pe cărări, ear' stratul de cultivat să-l îmbunătățim prin adaus de alt soi bun de pământ.

Grădina întreagă apoi vom împărți-o în cel puțin două despărțeminte mai mari. Locul cel mai bun îl vom ținea pentru cultura zarzavaturilor (legumelor), celalalt pentru plantațiuni de pomet. Pomii să-i alegem după soiurile cele mai bune și după-cum credem că le priiește pământul și clima. Gropile lor să le facem în ajunul iernii; primăvara apoi să sădim altoii cu toată îngrijirea. Locul de pe sub pomi, câtă vreme ne îngăduie umbra lor, să-l cultivăm cu plante de prăsit.

Locul zarzavaturilor să-l împrejmuiim de jur-împrejur cu agriși, roșin-chine, smeură ș. a.; apoi îl vom împărți în patru straturi, și vom cultiva pe

când la fereastra uneia, când la fereastra celeilalte case; nici una din nurori nu-i răsunseră.

Bombănind, bătrânul plecă la cărcimă și se întoarse mai târziu și mai pe două cărări ca nici-odată.

*

Acum, frații nu se mai certau. Se măsurau numai cu priviri încrunțate cari spuneau, pe rînd amenințătoare:

— Lasă!

— Lasă!

Și tăceau.

Ura lor se întâlnea însă asupra bătrânului. Și în fiecare seară moșneagul pătia același lucru. Nici una din nurori nu-i mai da măcar o fărîmiță de mămăligă.

Până atunci mânca odată la Andreiu acasă, odată la Ion la dîrstă. Acum, nici unul nici celalalt nu mai vrea să știe de dînsul.

— Du-te la Ion, că lui vrei să-i dai casa.

— Du-te la Andrei, că pe mine nu mă lași să fac casa.

Și, scărbit în suflet, bătrânul se îndirja din zi în zi; purtarea asta a copiilor îi ză-

rînd: 1. Castraveți, și până la întinderea lor, sălată, 2. Morcovi, pătrângei și țeler, în rînduri de 15 cm., ca să-i putem săpa. 3. Ceapă, sămănată și sădită. 4. Isvorniți pentru deosebitele semințe, patlagele, ardeiu. Pe locuri rămase goale, și pe lângă cărări vom pune calarabe, ridichi, fasole oloagă ș. a.; la loc potrivit char și flori. Varza și cartofii îi cultivăm în câmp.

Lucrată astfel grădina noastră nu numai că ni-se preface într'un bogat magazin pentru trebuințele noastre de hrană, și banul câștigat cu destulă trudă nu va mai trece așa ușor în mâna precupețului sau a grădinarului bulgar, dar' totodată ni-am agonisit printr'însa un loc de plăcere, un loc de desfătare.

(Va urma).

ISIDOR BLAGA

INSOTIRI, TOVARĂȘII

II.

Magazinele de bucate ca însoțiri comerciale.

(Urmare.)

Funcționarii (slujbașii) tovarășiei sunt muncitorii aceleia și muncesc conform îndrumărilor direcțiunii.

(Eu țin că e mult mai bine dacă nu toți slujbașii tovarășiei sunt și membri ai direcțiunii. De pildă magazinul sau controlorul e bine să nu fie

păcea mintea slabă până într'atât, încât nu mai putea gândi acum la nimic altceva decât la mărimea acestei nemulțumiri a fiilor sei.

Și dela o vreme, în fiecare Duminecă seara, când amândoi frații erau acasă, vecinii nu puteau să doarmă până noaptea târziu de tânguirile bătrânului care striga pe același glas plângător, când la o fereastră, când la cealaltă dela casele copiilor lui, dela casele lui!

— Mi-e toame... Dați-mi să mănânc... mi-e toame.

*

— Las' că nu moare el de foame; mai are el la ciorap! zicea și Ion și Andrei; și așa credeau și vecinii.

Dar' bătrânul nu știa așa. El știa că copiii lui trebuiau să-i dea de mâncare; ear' ce avea el la ciorap, era pentru jupân Stotz.

Și bea, și bea de necaz, bea de două-ori și de trei-ori ca altă-dată...

Intr'o dimineață l-au găsit oamenii într'un șanț — mort.

Ear' Ion și Andrei, minte slabă, se judecă.

Ioan Gorun.

membru în direcțiune. Aceasta e numai o părere a mea, dar' nu se face nici o greșală dacă vor și fi în direcțiune.)

Punând că la magazin avem ca slujbași: un president, un vice-president, un notar-contabil, un magaziner și un controlor, lucrările acestora s'ar putea împărți cam astfel.

Presidentul are să concheme ședințele direcțiunii, pe care le conduce el. Peste tot el e cel mai chemat supraveghetor moral al însoțirii.

Vice-presidentul suplinește pe president, de câte-ori acesta e împedat de a-și îndeplini funcția.

Notar-contabilul poartă protocoalele ședințelor și contabilitatea (socotelile) tovarășiei.

Magazinerul grijește, împarte și adună bucatele. Poartă cassa de zi (adecă însemnarea venitelor și cheltuelilor zilei) căci cassa cea mare, registrul, îl poartă contabilul.

Controlorul urmărește și supraveghează toate lucrările notarului și a casarului. E bine dacă o cheie dela cassa și dela magazin o are controlorul.

Comitetul de supraveghiere e de lipsă numai când magazinul e format ca însoțire cu scop de câștig. La însoțirile de binefacere comitetul de supraveghiere nu e tocmai trebuincios. Slujba ce o are acesta o fac atunci funcționarii și direcțiunea.

La însoțirile pentru câștig (adecă fiind magazinul format pe baza legii comerciale și nu pe baza ordinațiilor pentru asociațiuni de binefacere), comitetul de supraveghiere e prescris prin lege, și încă compus din cel puțin 3 membrii. Aceștia trebuie să controleze mersul întreg al afacerii. Să revizuiască protocoalele și socoțile dela sfârșitul anului.

Purtarea socotelilor.

Ar trebui să ne lungim prea mult cu vorba dacă am vrea să dăm amănunțite sfaturi cu privire la purtarea socotelilor. De aceea ne mărginim a spune care sunt registrele (cărțile) neapărat de lipsă la purtarea socotelilor unui magazin de bucate:

1. *Cartea tovarășilor*, în care se înseamnă fiecare tovarăș, și anume i-să scrie când a intrat, cât a dat la tovarășie (cuotele), când a eșit din tovarășie.

2. *Cartea eșitelor și intratelor*, în care se înseamnă toate bucatele intrate și eșite din magazin, pentru-ca astfel ori-când să știm ce avem în magazin.

E bine dacă de câte-ori intră sau ies bucate din magazin să fie și controlorul de față și el poate să-și iscălească în carte numele și vorba că ce s'a scris, e cum se cade.

3. *Cartea datorășilor*, în care se înseamnă toți cari au luat bucate ori bani dela magazin și anume cu: numele, cătățimea împrumutată, timpul când a împrumutat și acela când trebuie să replătească datoria. Apoi când replătește să se însemne cât a plătit din capital și cât din interese (camătă), cât mai restează, scadența restului etc.

4. *Registru de cassa*, în care se induc eventualele cuotisații, replătiri sau alte intrate ori eșite în bani.

Pe lângă aceste cărți de căpetenie e de lipsă să se poarte și altele, ca ajutoroare, d. e. cartea de censură, în care se induc cei-ce cer împrumuturi, indice (arătătoare unde — la ce pagină — se află diferitele conturi sau persoane etc.)

Protocoalele luate în ședințele direcțiunii asemenea trebuie să se scrie în o carte anume. Despre afacerile tovarășiei cu judecătoria, partidele etc., încă e bine să se poarte carte în regulă.

(Va urma.)

V. C. OSVADĂ

STUPĂRIT

Îngrijirea roilor.

Mulți stupari au réul obicei de a nu da nici o îngrijire roilor. Din pricina aceasta roii de al doilea și peste tot cei mici și târzii, din partea a doua a lui Iunie, nu sporesc de loc și mare parte din ei per. Aceasta se întâmplă mai cu samă, când pe timpul roirii se pornesc ploii necurmte. În astfel de timpuri albinele nu pot eși după hrană, și în coșniță încă neavând faguri și miere, le este cu neputință, macar a-și tiri vieța de pe o zi pe alta, și măcar a se înmulți.

Pentru-ca roii să poată spori și în zilele cele mai urite ce ar urma după roit, este neapărat trebuincios a le veni într'ajutor. Anume: a da roilor încă în ziua întâia de cu seară miere subțiată, din care peste noapte albinele fac faguri și matca se apucă de ouat în ei. Având la îndemână miere, e bine a se da din ea roilor slabi în toate serile, cât ține timpul nepriincios. Numai așa se poate nădăjdui întrămarea roilor târzii și nevoiași.

Roi slabi din coșnițele de scândură sau mobile, se ajută și punându-li-se faguri cu pui, lucru ce în coșnițele obicinuite nu se poate.

La o săptămână după roit se cercează roiul și aflându-se oue în căsuliile fagurilor, e semn, că matca se află în bună rînduială. Dacă n'am da de oue, matca trebuie prinsă și omorită, ear' după o zi și o noapte să i-se deie altă matcă, sau pe dată un fagur cu țită de matcă și cu oue pentru a-și putea crește cu timp o matcă în regulă.

Roi târzii și mici dela sfârșitul lui Iunie și începutul lui Iulie, e bine să se împreune. Se pot împreuna roii de întâilea între sine, și cei de al doilea ear' între sine. Cei de al doilea se pot împreuna și cu cei de al treilea și de al patrulea. Din 2—3 roi slăbuți, ce ar fi eșit în aceeași zi, se poate face prin împreunare un stup de traiu; la dintr-ună de toți se poate alege nimic.

CE E NOU ÎN LUMEA MARE?

= Răsboiul din China se incurcă tot mai rău. Chinezii, popor altfel foarte rămas înapoi, căci altfel cum ar cuteza o mână de Europeni, câteva zeci de mii, să se apropie cu gând de cucerire de o împărăție de 400 milioane locuitori? — Chinezii pare însă că au de gând a nu se da așa ușor. În jurul Pekingului, orașul lor capitală, se spune că sunt adunați la 360.000 Chinezi înarmați binisor, având 3 tunuri Kreozot, 18 tunuri Krupp și 15 tunuri Maxim, toate soiuri alese, și muniții (gloanțe) berechet!

Ba au și învins o trupă europeană de Ruși, amăgindu-i în o strîmtoare unde au ucis pe 280 și le-au luat mulțime de tunuri și munițiuni!

= Răsboiul cu Burii urmează. Armata bură a scăzut la 15—20.000, dar' tot nu se dă. Krüger vrea să prelungească răsboiul până se alege, nu peste mult, nou președinte în Statele-Unite din America, dela care nădăjduiește apoi întervenire în favorul Burilor. Au și bătut în o bătălie o trupă mai mică de Englezi și au prins-o.

ȘTIRI DE TOT FELUL

Vom avea Impărat și Rege, dar' Impărăteasă și Regină nu! Toate foile din Impărăție, ca și din străinătate, scriu tâlcuind și răstălmăcind în fel și chip căsătoria Moștenitorului Tronului austriac *Francisc Ferdinand D'Este*, pe care o va face în una din zilele lunii viitoare, dar care e o raritate mare în felul său.

Principele moștenitor adecă s'a îndrăgostit demult de contesa *Sofia Chotek*, fiică a unui aristocrat boem, *Bohuslav Chotek*. Dar legile casei Domnitoare sunt aspre în acest punct, și ele zic, că un membru al familiei domnitoare să se poate căsători numai cu

fice din familii de Domnitori, ear de ar voi totuși să iee soții din familii mai de jos, apoi acele soții să nu aibă și ele rangul prințiar al soților lor, și nici copii născuți din atari căsătorii.

Așa se întâmplă acum cu Principele moștenitor de Coroană. El ia o contesă, femeie frumoasă și cultă, dar de rang mai mic, și pentru aceea acum Joi în 27 Iunie n. el a trebuit să depună, în fața tuturor ministrilor din Austria și Ungaria, un jurământ sărbătoresc, că luând în căsătorie pe contesa Chotek, abzice el însuși în numele ei și a copiilor ce i-a avea, de drepturile lor față de Tron și de rangul împărătesc-regesc.

Astfel el va avea soție, dar soția lui nu va fi nici-odată Împărăteasă și Regină deși el va fi Împărat-Rege, — ci numai «soția lui». Nu va fi încoronată cu el când se va încorona el, nu va avea curtea ei, nu va putea merge cu el la zile și pr legiuri mari oficioase, la care ca împărăteasă altfel ar fi mers alături cu el.

Ear' noi, după Împăratul de acum, vom avea Împărat-Rege, dar' deși el va fi căsătorit, Împărăteasă Regină nu vom avea.

Principele mire e acum de 37 ani, mireasa lui, contesa, de 32 ani.

Zilele din urmă a săptămânii trecute au fost zile de vifor și furtuni mari aproape peste toată țeara. Foile din Pesta scriau că acolo a fost Vineri ziua căldură nădușitoare, sara s'a întunecat și dungi de lumină despicau cerul negru, în mari depărtări, erau fulgere mute și vâpăi de lumină pe întinderi mari, ear' pe la 10 noaptea s'a descărcat asupra orașului o furtună cu o ploaie teribilă, prefăcând ulițele în râuri, și umplând de apă casele joase și cele sub suprafața pământului.

Același lucru cu aceleași vedcnii fioroase au fost și aici pe la noi Sâmbătă cu noaptea ei spre Duminecă. Ziua năduf de căldură, sara cerul negru cu fulgere mute, ear' pe la miezul nopții o furtună cu ploaie puternică, cu tunete și trăsnete una după alta de sguđuiau pământul. S'a tras însă pe la munți mai tare. Peste Orăștie a trecut mai mult o aripă mai liniștită a grosului furtunii.

Tot așa și cam în același timp se scrie că a fost pe la Sibiu, Brașov și în alte părți ale țării. Pe aiurea, d. ex. în jurul Sibiului, a bătut și grindină și a pricinuit stricăciuni simțite.

Un cuvânt cumințe adresează «Telegraful Român» cetitorilor sei. Scriind despre «Recolta» (roada) anului de față, care făgăduiește a fi bună, pe alocurea chiar foarte bună, stăruie ca oamenii să-și aducă în aminte și de biserică, de D-zeu și de binele lor propriu, punându-se pe înființarea de grânare publice, mai ales bisericesti-scolare. Dăruiește fiecare o parte din prisosul ce i-a dat D-zeu, și îi va simți peste scurt bunele urmări, când din venitul atăror grânare se vor coperi cheltuelile ori o parte macar a cheltuelilor ce obștea credincioșilor le are cu biserică și școala, și mai ales în anii slabi va simți cu fericire urmările faptei bune de ăstan (dacă înființează ori unde sunt înființate, le măresc prin noue dăruiri), netrebuind să mai aibă în acei ani slabi și gândul atător sarcini.

Eliminare. În urma unui ordin ministerial, cinci studenți universitari români

dela universitatea din Cluj au fost eliminați și făcuți să-și peardă anul ori anii de studii, anume dnii Coriolan Steer, Ioan Scurtu și Ioan Moga, iuriști, Leonida Domide, medicinist, au fost osândiți la pierderea jumătății din urmă a anului de școală și scoși dela universitatea din Cluj, rămânându-le însă dreptul a se scrie în toamnă la universitatea din Pesta ori la academiile de drept de aiurea, ear' tinărul iurist George Novacovici a fost eliminat din toate școalele înalte din țară, ba și aceea s'a făcut cu el, ce cu tinărul Lucian Bolcaș mai anul trecut, că s'a dat înainte porunceală, că *dacă acest tinăr va sfârși școlile înalte în alte țeri și se va întoarce acasă, ori-ce diplomă adusă din afară, aici lui se nu-i fie socotită și întru nimic primită*, cum de altfel se primește diploma și pregătirea altora câștigată în țeri streine.

»Asociațiunea« își ține ăstan marea sa adunarea generală anuală, în 9 și 10 Septembrie la Băile Herculane (Herculesbad).

† **Teodor Pap.** Din Baia-de-Criș ne vine o tristă știre: încetarea din viață a unui Român vrednic: avocatul Teodor Pap, bărbat din generația în care fostul Zarand înflorise frumos. Gimnasiul din Brad numără între fondatorii sei pe Teodor Pap, care dela deschiderea gimnasiului și până și-a închis ochii, n'a încetat de a lucra, ca membru în comitet, pentru desvoltarea acestui așezământ cultural de mare preț pentru noi. Era iubit în tot Zarandul și stimat de toți pentru bunătatea inimii sale. A murit în vârstă de 67 ani. Să vorbește, că întreagă averea a lăsat-o gimnasiului din Brad, ear' înainte de a muri și-a arătat dorința să fie înmormântat la Cebea, lângă Iancu, pentru care a avut multă iubire și pe care în vremea nenorocirii acestuia, de-atâtea-ori l'a adăpostit în casa sa.

P. O. D. protopresbiter Dămian al Zarandului a dat următorul anunț funebru:

Teodor Pap, avocat în Baia-de-Criș, membru al Asociațiunii transilvane, al Societății fondului de teatru Român, al reprezentanței comunale din Baia-de-Criș, a comitatului Hunedoarei și a gimnasiului gr.-or. român din Brad, a sinodului archidieceșan; vechiul și neînfrântul luptător național și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului Sâmbătă, în 22 Iunie n. 1900 la ora 1 din zi în etate de 67 ani în Baia-de-Criș.

Scumpele rămășițe se vor așeza spre vecinică odihnă în cimiterul gr.-or. român din Cebea la 12/25 Iunie 1900, orele 2 din zi.

Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată.

Vasilie Damian, protopresbiter.

Turbare între câni. Mare spaimă a produs între locuitorii din laturea de Miazănoapte și Răsărit a orașului nostru turbarea mai multor câni de-odată. Unul a mușcat Marți 3 copii. Mercuri dimineața a fost prins și se spune că mai sunt doi în același timp turbați.

Al 19-lea și 20-lea ajutor l'a dat «Reuniunea română de înmormântare din Orăștie» în săptămâna de față membrilor sei Ilie Ciurdăresc (sect. II.) și Iosif Tăbăcariu jun. (sect. I.) Cel dintâi a murit în 27 Iun. și rămășița lui a primit îndată 92 cor.; al doilea a murit în 28 Iun. și urmașii sei au primit 100 cor.

Societatea de teatru își ține ăstan adunarea anuală în Abrud la 15 Iulie n.

Procesul dela Deva. Marți în 26 Iunie n. s'a pertractat de nou naintea tribunalului din Deva procesul tinerilor universitari George Novacovici, Ioan Scurtu și Coriolan Steer pedepsiți de judecătoria din Baia-de-Criș pentru incununarea mormântului lui Iancu. Sentința judecătorei din Baia-de-Criș, care osândise pe tineri la câte 6 săptămâni temniță ordinară, — a fost de tribunal nimicită, unul din tineri, dl Coriolan Steer, a fost scos de sub ori-ce urmărire, și numai față cu doi, dnii Scurtu și Novacovici, tribunalul va cerceta lucrul de nou prin judele seu de instrucție, întrucât sunt inovafți de aștare la ură contra neamului prin vorbirile ce au ținut când cu incununarea. După aceea va fi pertractare nouă.

Pertractarea de Marți a fost pentru mulți surprinzătoare, prin ținuta cu mult mai obiectivă, mai calmă, atât a procurorului cât și a tribunalului față de acușai, decum aiurea fusese. După-ce referentul a făcut istoricul afacerii, procurorul și-a ținut vorbirea de acusă. A vorbit cu mult mai reverențios despre Iancu ca alții, și a spus că în preamărirea lui, el nu află acea faptă ce cade sub pedeapsa legii, când e preamărit un «răufăcător», întâi și întâi pentru-că Iancu e o figură ce aparține istoriei, a fost un idealist ce a alergat după ideale peste puțință de a le realiza, dar' că se fi fost el, ca om, un «răufăcător», a cărui preamărire pentru aceasta se o socotești drept crimă, nu e cu nimic dovedit. Fiindcă judecătoria dela Baia-de-Criș și pentru aceasta a osândit pe cei trei tineri, cere nimicirea acelei judecăți în această parte a ei. Asemenea nimicirea judecății în partea ei care zice că pedepsește pe tineri pentru-că fără slobozenie ar fi ținut «adunare de popor», căci dacă oamenii eșiți din biserică s'au adunat în jurul lor fără invitare anume, asta n'a fost «adunare de popor fără îngăduință», cum nu e o atare adunare nici aceea când poporul se adună în jurul unui om căzut în drum sau la altă întâmplare oare-care. De sub aceste învinuiri deci se fie scoși toți trei tinerii. Ear' primindu-se astea, acusatul Steer se se declare achitat, căci el numai pentru aceste lucruri a fost judecat. Față de tinerii Novacovici și Scurtu însă, susține acusă de aștare la ură (contra Ungurilor) prin vorbirile ce au ținut cel dintâi la mormânt când l-au incununat, al doilea în biserică, și în cari vorbiri au folosit cuvinte potrivite a aprinde ură în ascultătorii Români față de poporul unguresc. Pentru asta ei se fie pedepsiți, dar' nu cu temniță ordinară, cum s'a judecat la Baia-de-Criș, ci cu închisoare de stat. La pedepsierea lor însă, zice procurorul, tribunalul se fie cu luare aminte că acușai sunt oameni tineri, apoi că au fost provocați la cele-ce au făcut prin un incident foarte regretabil (nagyon sajnálatos, — înțelege cuvintele provocatoare ale procurorului Lazar dela Alba-Iulia), și în urmă că ei au fost deja pedepsiți în chip simțitor (subînțelege aspru, ori prea aspru), de universitatea la care studiază.

După mici formalități și discuții, tribunalul a primit propunerea procurorului: a ni-

micit judecata dela Baia-de-Criș și numai contra dlor Scurtu și Novacovici va mai umbra cu cercetare, să vadă întrucât sunt vinovați ori nu de așitare la ură prin ce vor fi vorbit la *Cebea*.

Pertractarea s'a ținut în fața unui public numeros și ales. Erau vre-o 30 de d-ne și d-șoare din Deva și provință și peste 120 de domni, Români și neromâni, între cari peste 12 preoți veniți anume să fie de față. Ear' Munții lui Iancu erau reprezentați prin un frumos mănunchiu de Moți tineri din satul lui Iancu, cu un nepot al lui Iancu în mijlocul lor. Tinerii români dela universitatea din Cluj și Pesta au trimis din sinul lor deputațiuni de 4—5 inși, cari au fost de față la pertractare. Din Zarand mulți.

Atât tinerii cât și mulți oaspeți și trimișii Moți, au fost primiți și ospetați în casele dlor Francisc și Alexandru Hosszu.

Iarăși sinucidere în Orăștie. Să pare că pilda rea a uciderii de sine prinde tot mai tare între oamenii slabi de inger și la noi. După-ce doi soldați ce repede unul după altul își luară vieța prin câte un glonț, avurăm un student ce-și stinse tinerele zile cu un glonț, ear' acum mai nou gornicul suprem I. Arz și-a tras Duminecă dimineața un glonț și a murit îndată. Indemn să spune a fi avut în teama de urmările rele ale unor abusuri de slujba sa.

Le ajută! Jidanii fac tocmai acum un târaboii numai ca acela, un »gewalt!« și »jai!« că Jidanilor din România le merge rău și-s prigonii de statul român, de li-să încret și mai și perciumii la urechi!

Și eată ce veste ne aduc foile din țară: Ministerul român a hotărât să vină într'ajutor Jidanilor sëraci din România cari voesc să-și caute o patrie poate mai cu noroc, și le dă anume bilet gratuit (liberare de plată) pe toate trenurile României până la granițe, ba și pe corăbiile române îi duce de gîmba peste mări până la îndepărtatul Rotterdam! Ei, nu-i asta bunăvoință?

Căsătorie. Dl *Nicolau Hidu*, căpitan c. r. în reg. de inf. 65 s'a cununat cu d-șoara *Ana Resic* în Krems.

Mama M. S. Regelui Carol I. al României, Iosefina de Hohenzollern, a răposat la Sigmaringen în 23 Iunie seara, în vîrstă de 75 ani. Tata M. S. Regelui a murit acum 11 ani.

Virtuoasa principesă a fost înmormentată cu cuvenită pompă, urmând după sicriul ei încoronatul seu fiu Regele Carol cu principele de coroană Ferdinand, și mulți principii încoronați germani din Germania și trimiși ai multor curți domnitoare.

Mii și mii de telegrame de condolare și mângăere s'au trimis Regelui Român atât din toată România cât și din celelalte state, dela toate curțile împărătești și crăești și de Prinți.

Răposata a fost o femee plină de virtute și înțelepciune și i-a dat D-zeu bucuria de a avea în lume un fiu asemenea virtuos și înțelept, pe Regele Român, atât de stimat și iubit de toți.

Ce face beția. Păpucarul Aron Cizar din Chezdi-Oșorheiu e om, căruia îi place mult sticluta. Într'una din nopțile trecute s'a dus acasă mort de beat și a început să ia la bătăi pe nenorocita-i nevastă, care multe neajunsuri și supărări a suferit în urma patimei bărbatului seu. La urmă, ce gândi biata nevastă? S'a decis în desperarea ei, să comită o faptă înfiorătoare. A lăsat pe bărbatul seu să doarmă bine, apoi s'a sculat și a îmbrăcat cei patru copii și s'a dus cu ei la Oroszfalu. Ajunsă la zăgazul morii de acolo, mai întâiu și-a sugrumat copiii, apoi i-a aruncat în apa Casonului, pe urmă s'a aruncat și ea în apă. Niște calfe de morari au văzut-o și au scos-o încă vie din apă, ear' după-ce apa s'a scurs toată din jilp, s'au aflat și cei patru copii. Ucigașa mamă a fost arestată. — Eată ce rele și fapte grozave poate să nască alcoolismul. „*Gas. Tran.*“

„Mai lasă“ nu e bun sfătător. Luni spre Marți noaptea, a ars aici în Orăștie casa Nr. 14 din strada sălcii a țeranului Sivu Ciurdăresc. N'a rămas decât păreții slabi. Ani de zile stăpânul ei o asigurase contra focului. De un an doi încoace însă s'a dat după sfatul lui „mai lasă“... și nu și-a mai plătit asigurarea și azi nu are ajutorul ce putea să-l aibă de o ținea asigurată.

Examenele în Brad. Programa examenelor publice dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad e următoarea:

Luni în 26 Iunie cu cl. I. gimnasială dela orele 7—11 a. m. din Religie, Geografie, Maghiară și Aritmetică; cu cl. II. gimnasială dela 3—6 p. m. din Religie, Română, Latină, Geometria desemn. și Maghiară.

Marti în 27 Iunie cu cl. IV. gimnasială: dela 7—11 a. m. din Religie, Română, Istoria natur. și Latină; cu cl. III. gimnasială: dela 3—6 p. m. din Religie, Istoria Ungariei, Geografia fizică și Maghiară.

Mercuri în 28 Iunie cu cl. IV. gimnasială: dela 7—10 a. m. din Germană, Algebră, Maghiară, și Istoria universală; dela 5—6 p. m. Cant și dela 6—7½ Gimnastică cu toate clasele. Înainte de ameazi examenul cu clasele normale.

Joi în 29 Iunie, după finirea serviciului divin cu doxologia, solemnitatea încheerii anului școlar, împărțirea premiilor și a testimoniilor.

Din conferența corpului profesoral dela 3 Iunie. Brad, în 6 Iunie 1900.

Georgiu Părău, dir. gimnas.

O mare furtună cu grindină a fost Sâmbătă după ameazi în ținutul Brașovului și mai ales peste hotarile comunelor vecinașe Rășnov, Tohanul-vechiu, până către Zărnești și alte părți. Ea a durat mai bine de un pătrar de oră și s'a descărcat după o piclă nădușitoare, care deja de dimineață prevestea sosirea ei. În hotarul Brașovului n'a făcut stricăciuni simțite, fiindcă pe aici grindina a fost rară. Ea a fost însă grozavă și de tot puternică și a pricinuit mari stricăciuni în hotarele amintitelor comune. În Tohanul-vechiu firele de grindină erau în mărimea aproape a unui ou de găină. *Au sdrăbit toate sămănăturile dela câmp, toate legumele și plantațiunile, au spart coperișele caselor de țiglă, pe mulți oameni dela hotar i-au rănit și bieteile animale alergau înspăimântate dela câmp către sat, par'că ar fi fost perirea lumii.* Tot așa și la Rășnov și

în părțile, pe unde a ajuns uriașa coloană de ghiață minată biciuită de-o puternică furtună.

Colera în India. »Gazeta de Colonia« este informată, că colera bântue grozav în India. Morțile întrec ori-ce închipuire. Trupurile celor morți zac sub cerul liber, pradă cânilor și corbilor. Nimeni nu îngroapă pe cei morți.

Prețul bucatelor.

Piața din Hațeg.

— la 25 Iunie 1900 —

Grâu frumos ferd. de 30 l. cu . . .	1.40 cr.
Sécara ferdela cu	1.20 cr.
Orz ferdela cu	1.— cr.
Ovės ferdela cu	—80 cr.
Cucuruz ferdela cu	1.45 cr.
Fasolea ferdela cu	1.— cr.
Grumpene noue ferdela cu	—60 cr.
Vin nou feria cu	— cr.
Mere ferdela cu	— cr.
Nuci ferdela cu	— cr.
Carne de vită 1 klgr. cu	—40 cr.
» porc 1 » cu	—44 cr.
Slănină proaspătă 1 kl. cu	—50 cr.
» svântată 1 » cu	—60 cr.
Brânză nouă 1 kl. cu	—56 cr.
» în burduf cu	—56 cr.
Ouă 7 cu	—10 cr.
Pui de găină, părechea cu	40—50 cr.

FELURITE POVEȚE

Ca să ouă găinile

se recomandă să fie hrănite cu următoarea mestecătură: Ferbem grumpene (picioici, grumpile), și le pisăm mărunt, apoi le mestecăm cu țărîte de grâu ori de orz. Lăsăm apoi mestecătura asta să se dospească și o coacem în cuptor când facem pâne. Dar' nu o coacem tare, ca pânea, ci mai ușor. O scoatem apoi și răcită o dăm găinilor, zi de zi.

Hrănindu-le cu această mâncare, găinile nu numai ouă cu mult mai cu spor, dar' se și îngrașe.

Impotriva supărăcioaselor muște de pe vite.

Se recomandă ca leac bun pentru a scuți vitele de supărările ce le pricinuesc muștele vara pe călduri, — următoarele recete:

Ferbem frunze de nuc cu oțet, și cu zama asta, firește stempărată, ungem vita pe părțile unde mai ales se așează muștele și o supără. Sau:

Luăm 1 parte acid de carbol (din apotecă) și 8 părți oleiu de maș și le mestecăm bine. Cu aceasta ungem vita pe locurile unde o supără mai rău muștele, și ea va avea pace de ele.

Ungerea ori cu una ori cu alta din aceste »leacuri«, e bine să se facă în fiecare dimineață, sau cel puțin la 2—3 zile odată.

Comitetul de redacție:

Președinte: *Dr. Ioan Mihai*.

Membrii: *Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihai, Danil David și Constantin Baicu.*

Proprietar - editor: *IOAN MIHAIU*

Redactor respons.: *IOAN MOȚA*

Sz. 281—1900.

(71) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a devai kir. törvényszék 1897. évi 10.007 polg. számu végzése következtében Dr. Draia Enéas ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénztár javára Cazan Iuon I. Petru s. t. ellen 44 kor. s jár. erejéig 1898. évi szeptember hó 15-én foganatosított kielégítési végrehajtást utján letoglalt és 614 koronára becsült szarvasmarhák, kecskék, juhok, házibutorok és gazdasági épületekből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbíróság 1898. évi V. 57/3 számu végzése folytán 44 kor. tőkekövetelés, ennek 1896. évi április hó 4. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltó díj és eddig összesen 91 kor. 48 fill. biróilag már megállapított költségek erejéig Máda községben végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközlésére 1900. évi július hó 2. napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezen javára is elrendeltek.

Kelt Algyógyon, 1900. évi június hó 17. napján.

Ruszuly Imre,
kir. bír. végrehajtó.

Sz. 392—900. kir. bír. végreh.

(72) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulírott kir. bír. végrehajtó az 1881. évi 60 t.-cz. 102. és 120 §-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróságnak 2035/898 polg. sz. végzése folytán Dr. Draia Eneus szászvárosi ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénztárat valamint a többi alap és felülfoglaltatok javára Porumbar Todor és társai Kudzsiri lakosok elleni 200 kor. tőke, ennek 1897. okt. 24. napjától 6% kamatai 99 korona 60 fill. eddigi ugyis ezutali 5 kor. 40 fill. árverési kitűzetési költségek erejéig kielégítésként lefoglalt és felülfoglalt és 400 koronára becsült Porumbar Todor és Pavelnál lefoglalt ökrökből ingóságok birói árverésen elfognak adatni

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróságnak 1898. VI 108/6 sz. végzése folytán a helyszínén vagyis Kudzsiron adások lakásán község házában leendő eszközlésére határidőül 1900. évi július hó 9. napjának délelőtti 8 órája kitűzetik, a midőn is a fent említett ingóságok az 1881. évi 60. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében esetleg becáron alul is azonban csakis készpénz mellett fognak eladatni.

Szászváros, 1900. évi június hó 20-án.

Rácz Árpád,
kir. bír. végrehajtó.

Dela 1 Iulie n. încolo, nu se mai plătește timbrul de 30 de cruceri (60 bani) de ficare anunț ori inserat, cum se plătea până acum.

Prețul inseratelor deci scade cu atâta.

Cel-ce are ceva de vândut ori cumpărat, se publice dar' inserat în foaia noastră, căci îl facem ieftin.

Moartea cloșanilor!

(Felix Immisch, Delitzsch)

este materia cea mai bună pentru a otrăvi repede și sigur cloșani și șoareci.

Nu e vătămător oamenilor și animalelor de casă.

Se capătă în pachete cu câte 30 or. la farmacia: **N. Vlad** din **Orăștie**. (66) 4—5

Sz. 418—1900 végrh.

(69) 1—1

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulírott kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §§-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróságnak 1899. évi V. I. 196. sz. végzése folytán Dr. Draia Enéas szászvárosi ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénztáratnek valamint a többi felülfoglaltatok javára Ioanes Iuon erdővér és társai gredistyei lakosok ellen 58 korona 50 fillér költség és 4 korona árverés kitűzetési költség iránt kielégítésként lefoglalt és felülfoglalt és 784 koronára becsült tehének, borjúk, juhok, lóvak és sertésből álló ingóságok birói árverésen el lesz adva.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróságnak 1899. évi V. I. 196/7 sz. végzése folytán a helyszínén vagyis Gredistyen adások lakásán leendő eszközlésére határidőül 1900. évi július hó 6-ik napjának délelőtti 9. órája tűzetik ki a midőn is a fentti ingóságok esetleg becáron alól is, azonban csakis készpénz mellett fognak eladatni, a befogandó vételár pedig birói letétbe fog helyeztetni.

Kelt Szászvároson 1900. évi június hó 15-én.

Rácz Árpád,
kir. bír. végr.

Se recomandă
a executa următoarele: ♦♦

Opuri, Broșuri și Placate ♦♦♦

Bilete de logodnă și cununie ♦♦

Carte și epistole

Couverte în toată mărimea ♦♦♦

Circulare și precurenturi ♦♦

Note, Bilete de vizită după plac și cerere ♦♦♦

Registre și imprimare ♦♦♦♦

Anunțuri, Computuri și Adrese

♦♦ Bilanțuri ♦♦

o || o || o || o

Comande

din afară ♦♦♦

♦♦♦ se efectuează repede.

„Minerva“

Institut Tipografic, ☆ ☆ ☆

☆ ☆ ☆ societate pe acții

in Orăștie. ❦❦❦

Înființată în 1888.

Această tipografie este provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, este pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt și cu acuratețe.